

школярів збагачується новим змістом, розширюється їх обсяг. Вони формуються на основі уявлень про окремих представників, створених внаслідок безпосередніх спостережень, перегляду кіно- та діафільмів, телепередач, розповідей учителя і батьків, читання дитячої науково-популярної та художньої літератури, проведення проектної діяльності тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах / Т.М.Байбара – К. : Веселка, 1998. – 325 с.
2. Верзилин Н.М. Общая методика преподавания биологии / Н.М. Верзилин, В.Н. Корсунская – М. : Просвещение, 1976. – 384 с.
3. Навчальні програми для початкової школи [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/8793/>. – Назва з екрана.

The article describes the types of ornithological knowledge that are studied at the lessons of natural science at elementary school. The analysis of current program of natural science was made by an author in order to distinguish the basic concepts from the subject of research.

Key words: biological concepts, ornithological knowledge, birds, natural science.

УДК 378:373.3.011.3-051:37.016:502.2:004.5.031.42

Микулін Ю. М.
студентка 1-го курсу спеціальності «Початкова освіта»
Кузьма-Качур М. І.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА

У статті розглядається проблема підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування ІКТ на уроках природознавства. На основі аналізу результатів проведеного педагогічного експерименту виокремлено критерії та рівні готовності студентів до означеного виду діяльності, намічено

перспективу подальших досліджень

Ключові слова: інформаційно-комунікативні технології, критерії готовності студентів.

Реалізація сучасної освітньої парадигми, обумовленої введенням концепції Нової української школи, значною мірою залежить від учителя початкової школи. Сучасний учитель перестав бути основним джерелом знань для учнів, які отримують значний обсяг інформації в інформаційно-комунікаційному середовищі, Інтернеті, різноманітній навчальній і науково-популярній літературі та ін. Це ставить перед сучасною вищою професійною освітою нові вимоги щодо підготовки фахівців, здатних орієнтуватися у численних змінних потоках інформації, критично ставитись до неї, мати змогу створювати, обробляти та передавати необхідну інформацію, постійно самовдосконалюватись в професійному плані. Використання вчителем на уроках ІКТ привчає учня жити в інформаційному середовищі, сприяє залученню школярів до інформаційної культури. З огляду на сучасні реалії, вчитель повинен вносити в навчальний процес нові методи подачі інформації. Педагогічна доцільність використання програмно-методичного забезпечення при вивченні курсу «Природознавство» визначається цілями і завданнями курсу, а також можливостями використання персональних комп'ютерів для вирішення практичних завдань з даної дисципліни і необхідністю інтенсифікації й індивідуалізації процесу навчання. Відтак, виникає проблема удосконалення якості підготовки майбутніх учителів до такого виду діяльності.

Для виявлення рівня сформованості готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування ІКТ на уроках природознавства ми використовували педагогічний експеримент. Педагогічний експеримент – метод педагогічних досліджень, під час якого відбувається активний вплив на педагогічні явища шляхом створення нових умов, котрі впливають з мети дослідження [2, с. 38]. Г. А. Федотова визначає експеримент як «комплексний метод дослідження, який забезпечує науково-об'єктивну і доказову перевірку правильності обґрунтованої на початку дослідження гіпотези» [3, с. 72]. Експеримент припускає заплановане втручання дослідника в хід навчання і зміну умов відповідно до вимог дослідження, що проводиться. Варто помітити, що експеримент дозволяє знайти істотні зв'язки, що повторюються між явищами, тобто вивчати закономірності, характерні для педагогічного процесу [1]. Експеримент розглядається нами як метод дослідження, який забезпечує доказовий, науковий і об'єктивний контроль точності висунутої гіпотези. Метою будь-якого педагогічного експерименту

є емпіричне підтвердження або спростування гіпотези дослідження, тобто обґрунтування того, що запропонований педагогічний вплив більш ефективний, ніж застосовні раніше. Для цього добираються експериментальна і контрольна групи, які порівнюються між собою. Відмінність ефектів педагогічних впливів буде обґрунтовано, якщо ці дві групи, які ідентичні за своїми характеристиками до початку експерименту, відрізняються після реалізації педагогічних впливів.

З метою удосконалення професійної підготовки студентів педагогічного факультету спеціальності 013 «Початкова освіта» та для підсилення мотивації до активної науково-пізнавальної діяльності нами проведено анкетування вчителів початкових шкіл Мукачівської ЗОШ I-III ст. №1 та Синевирської ЗОШ I-III ст., Міжгірського району, Закарпатської області. Анкета містила низку тверджень, які відображали рівні компетентностей вчителів з проектування ІТ в галузях початкової освіти. Аналіз анкет показав, що більшість вчителів-класоводів як міської, так і сільської шкіл добре володіють уміннями набирати та формувати текст, створювати просту лінійну презентацію до уроку з додаванням гіперпосилань, звуку, знаходити та відбирати інформацію в мережі Інтернет, обирати і використовувати програмне забезпечення (текстовий та табличний редактори) для оптимального подання різного типу матеріалів. Проте, вчителі-класоводи Синевирської ЗОШ I-III ст. наголосили на тому, що відчувають труднощі у створенні програми для буклетів, сайтів, презентацій, а також у створенні дидактичних ігрових програм (у обраному програмному середовищі). Здійснений аналіз відповідей та педагогічного досвіду вітчизняних вчителів спонукав нас до вибору критерії та рівнів готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування ІКТ на уроках природознавства.

На основі аналізу низки наукових досліджень з даної проблеми нами виділено такі:

- мотиваційно-цільовий, який характеризуємо за такими показниками: відображає професійно-особистісне самовизначення відносно використання ІКТ в початковій школі, дозволяє визначити ціннісне відношення майбутнього вчителя до проектування та використання ІКТ на уроках природознавства, усвідомлення значення вміння проектувати ЕОР для успішної професійної діяльності і самореалізації в майбутній педагогічній діяльності. Майбутній учитель початкової школи розуміє важливість використання ІКТ в професійній діяльності. Стійка мотивація до успішної навчально-професійної діяльності неможлива без проектування та використання ІКТ;
- когнітивний (навчально-змістовий) – відображає наявність

сукупності знань, необхідних для проектування ІКТ для початкової школи, повноту, оперативність, гнучкість та систематичність знань; розуміння студентами мети й завдань та бачення способів і результатів застосування ІКТ у навчанні природознавства в початковій школі;

– технологічний (операційно-діяльнісний) – уміння розробляти авторські ЕОР та застосовувати їх при проведенні пробних уроків з природознавства в початковій школі, уміння використовувати створені ЕОР на факультативних заняттях з природознавства в початковій школі; здатність студента до мобілізації, наполегливості та волі для досягнення мети – проектування ЕОР до уроків природознавства в початковій школі; відповідність характеру та обсягу навчальних завдань можливостям студента до самостійного їх виконання на достатньо високому рівні;

– рефлексивно-прогностичний – розвиток самооцінки особистості й проведення самоаналізу відносно створених ЕОР майбутнім учителем початкових класів; уміння аналізувати навчально-виховний процес з природознавства в початкових класах і його результати; уміння визначати ефективність авторського електронного освітнього ресурсу; здібність до суб'єктивної оцінки результатів своєї діяльності, усвідомлення своїх конкурентних переваг і прагнення до їх нарощування, уміння оцінювати відповідність педагогічних технологій з використанням ЕОР сучасним вимогам.

Вважаємо, що значення комплексного критерію є позитивним, якщо за певними показниками цього критерію доведено перевагу експериментальної групи в порівнянні з контрольною і в складі критерію відсутні показники, за якими спостерігається статистично значуща перевага контрольної групи.

Відповідно критеріїв і показників виділено такі рівні готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування ІКТ на уроках природознавства:

– високий характеризується сформованістю науково-методичних основ педагогічного проектування, чітким і усвідомленим виконанням всіх етапів проектування ЕОР, включаючи їх циклічність; методично грамотному використуванні ЕОР й чіткому представленні використування ЕОР в навчально-виховному процесі; у студента спрямованість дій визначається суспільно значущою мотивацією, загальнолюдськими цінностями, розумінням суспільних запитів до сучасної системи освіти; вибір тематики ЕОР, його конструювання й подальше використування в навчальному процесі підкріплено внутрішніми мотивами; студент уміє розробляти і застосовувати електронні освітні ресурси,

визначати доцільність їх розробки, здійснює рефлексію власної діяльності і здатний до самовдосконалення в галузі створення і застосування ЕОР;

– достатній характеризується науково-професійною усвідомленістю діяльності; умінням доцільно виділяти тематику майбутнього ЕОР у відповідності до ІКТ; умінням проводити пошук необхідних елементів ЕОР, використовуючи спеціалізовані сайти, освітні портали, електронні бібліотеки, електронні енциклопедії, словники, довідники; проектувати та використовувати різноманітні мультимедійні форми подачі інформації (текст, графіка, різні види анімації, аудіо, відео, навчальні презентації, дидактичні ігри, тести); студент уміє розробляти і застосовувати певні типи електронних освітніх ресурсів для проведення пробних уроків природознавства в початковій школі, враховуючи принципи проектування ЕОР; але у створеному ЕОР є певні недоліки;

– низький – обмеженим володінням ключовими поняттями, використання ЕОР мотивується тільки зовнішніми мотивами, студент не бачить доцільності застосування їх у навчальному процесі або ж застосовуються вже готові ЕОР з істотними недоліками, допускає методичні помилки; рішення, що приймаються в процесі педагогічної діяльності, суперечливі, часто недоцільні, невчасні, неточні, неоригінальні.

Таким чином, визначені рівні дозволять зробити діагностику готовності майбутніх учителів до застосування ІКТ в навчально-виховному процесі природознавства.

Анкетування, яке проведено зі студентами спеціальності 013 «Початкова освіта», ОС «бакалавр» (групи ПО – 3 та ПО – 2 сп) педагогічного факультету МДУ показало, що переважна більшість студентів оцінює свій рівень готовності до застосування ІКТ на уроках природознавства у процесі професійної підготовки як достатній і вважають, що за умови постійного самовдосконалення можуть досягти високого рівня професіоналізму. На педагогічній практиці всі респонденти використовують ІКТ при проведенні уроків природознавства на різних етапах уроків. Проте, є студенти, які ще не достатньо володіють уміннями створювати авторські електронні ресурси для уроків природознавства і використовують готові для візуалізації окремих тем.

Таким чином, формування та підвищення рівня інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів початкової школи сприяє всебічному розвитку, самовдосконаленню, розумінню інформаційно-комунікаційних процесів, здатності застосовувати набуті знання й уміння у професійній діяльності на уроках природознавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвська В. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти [Електронний ресурс] / В. Андрієвська, Н. Олефіренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 2 (16). – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/228/214>. – Назва з екрана.

2. Кириленко Н. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій для створення ігрових методик навчання математичних дисциплін у педагогічному вузі / Н. М. Кириленко // Науковий часопис нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: зб. наук. пр. – Київ, 2015. – №16 (23). – С. 37– 41.

3. Федотова Г. А. Методология и методика психолого-педагогических исследований / Г. А. Федотова // Великий Новгород : НовГУ, 2010. – 114 с.

In article is considered the problem of training of future primary school teachers for use of ICT at nature study lessons . On the basis of the analysis of results of the made pedagogical experiment are marked out criteria and levels of readiness of students for the specified kind of activity , perspectives of further researches are planned.

Key words: information and communicative technologies, criteria of readiness of students.

УДК 37.016-028.27

Мішко М. В.
студентка І курсу спеціальності «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)»

Теличко Н. В.
доктор педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ І ЙОГО МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті розкрито процес використання електронних навчальних курсів у загальноосвітній школі на матеріалах зарубіжних досліджень. Визначено етапи проектування електронних навчальних курсів. З'ясовано форми реалізації електронних навчальних курсів у загальноосвітній школі.